

ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ТА МІСЦЕ СЕРЕД НИХ НОРМ ТРУДОВОГО ПРАВА

Говорячи про зміст та структуру такого глибокого за своєю сутністю явища, як правове регулювання робочого часу поліцейських, не можна залишити поза увагою правові джерела, що виступають основою юридичного регламенту будь-яких суспільних відносин у державі.

Проте, в аспекті регулювання робочого часу працівників поліції низка нормативно-правового матеріалу, положення якого використовуються для здійснення правового впливу мають певні системні особливості, а норми трудового права займають в складі останньої особливе місце. Так, загальним та найбільш важливим правовим джерелом регулювання трудових відносин всіх категорій працівників є Конституція України від 28. 06. 1996 №254к/96-ВР. В даному нормативно-правовому акті закріплюються основні юридичні гарантії для всіх працюючих осіб, у тому числі працівників поліції. Так, відповідно до статті 43 Конституції кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом. Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення. Право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом (1). Таким чином, Конституція – це «наріжний камінь» трудової, та інших галузей суспільно життя українців, який встановлює національний стандарт правового регулювання, зокрема, у питанні регламенту робочого часу поліцейських.

Водночас, цільовим актом в даному питанні варто вважати інший документ – Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 №322-VIII (далі – КЗпП). Даний нормативний акт регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя трудящих, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини. Тобто, цей нормативний акт є основою законодавства про працю, яке регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами (2).

Значну частку норм КЗпП присвячено питанню регулювання робочого часу працівників. Зокрема, відповідно до статті 50 нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень. Підприємства і

організації при укладенні колективного договору можуть встановлювати меншу норму тривалості робочого часу, ніж передбачено в частині першій цієї статті. Для працівників установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями. При п'ятиденному робочому тижні тривалість щоденної роботи (зміни) визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку або графіками змінності, які затверджує власник або уповноважений ним орган за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) підприємства, установи, організації з додержанням установленної тривалості робочого тижня. П'ятиденний або шестиденний робочий тиждень встановлюється власником або уповноваженим ним органом спільно з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) з урахуванням специфіки роботи, думки трудового колективу і за погодженням з місцевою радою (2). Окрім наведених положень, КЗпП регламентує питання тривалості роботи напередодні святкових, неробочих і вихідних днів; тривалість роботи в нічний час; особливості неповного робочого часу; обмеження надурочних робіт тощо.

Поряд із цим, окремі питання робочого часу поліцейських, як особливої категорії працівників, також закріплюються у Законі України «Про Національну поліцію» від 02. 07. 2015 №580-VIII. Утім, незважаючи на специфіку діяльності працівників вказаного правоохоронного органу, питанню їх робочого часу у спеціальній нормативно-правовій базі присвячено лише статтю 91 названого Закону де вказано, що особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських: 1) службу у святкові та вихідні дні; 2) службу позмінно; 3) службу з нерівномірним графіком; 4) службу в нічний час. Розподіл службового часу поліцейських визначається розпорядком дня, який затверджує керівник відповідного органу (закладу, установи) поліції. Для поліцейських установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями, а для курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які готують поліцейських, – шестиденний робочий тиждень з одним вихідним днем. Вихідні, святкові та неробочі дні є днями відпочинку для всіх поліцейських, крім залучених до виконання службових обов'язків. Поліцейським, які виконували службові обов'язки у вихідні, святкові та неробочі дні, крім поліцейських, які працюють у змінному режимі, відповідний час для відпочинку в порядку компенсації надається протягом двох наступних місяців (3).

Таким чином, можна констатувати загальну недосконалість правових джерел регулювання робочого часу поліцейських, що пояснюється неповнотою спеціальної нормативно-правової бази з даного питання. Основу регламенту діяльності поліцейських становлять норми в яких відсутні посилання на положення загальнотрудового законодавства. Крім того, не вироблено також належної відомчої підзаконної нормативної бази із зазначених аспектів. Враховуючи вказаний негативний аспект, норми загальнотрудового права слід вважати основою регулювання усіх питань пов'язаних із регламентом робочого часу поліцейських. До того ж, ураховуючи загальнодемократичні тенденції розвитку сучасної України в майбутньому, на наш погляд, доцільно виділити нормативні положення, які регулюють робочий час та інші моменти трудової діяльності поліцейських у спеціальний нормативно-правовий акт, який би засновувався на нормах загальнотрудового законодавства, гарантував їх

дотримання та реалізацію в роботі поліцейських, а також здійснював регламент специфіки праці даної категорії працівників. Адже на сьогоднішній день можна вбачати наявність «законодавчого вакууму», коли питання робочого часу поліцейських недостатньо врегульовано та встановлює поле для свавілля керівників.

Список бібліографічних посилань:

1. Конституція України: закон від 28. 06. 1996 №254к/96-ВР // Офіційний вісник України. 2010. №72/1. ст. 2598.
2. Кодекс законів про працю України: кодекс від 10. 12. 1971 №322-VIII // Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. №50.
3. Закон України «Про Національну поліцію»: закон від 02. 07. 2015 №580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. №40 – 41. ст. 379.

УДК. 351. 74

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

начальник Головного управління Національної поліції в Харківській області, генерал поліції третього рангу, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

ORSID: <https://orcid.org/0000-0001-8923-5639>

РОЛЬ ПРИНЦИПУ ПАРТНЕРСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ

Принципи є важливим складовим елементом та одним із основних критеріїв оцінки результативної та ефективної діяльності органів поліції. З прийняттям нового Закону України «Про Національну поліцію» законодавець функціонально та концептуально змінив не лише завдання та напрямки діяльності поліції, розширивши їх, але й зосередив увагу на принципах на яких має будуватися діяльність органів національної поліції (1). Правоохоронна діяльність Національної поліції, як і діяльність інших державних органів України, здійснюється з урахуванням та на основі низки принципів.

Предметом наукового дослідження видатних адміністративістів України таких, як: М. Бандурка, В. Т. Білоус, М. М. Бурбика, С. М. Гусаров, О. М. Литвинов, А. Т. Комзюк, В. М. Косюта, В. І. Малюга, М. І. Мичко, О. М. Музичук, В. О. Невядовський, М. О. Потебенько, М. В. Руденко, О. Ю. Салманова та інші були питання адміністративної діяльності Національної поліції в рамках правоохоронної сфери, зокрема принципи, завдання та повноваження органів національної поліції. Особливу увагу вчені завжди приділяли питанню принципів, оскільки діяльність завжди починається з принципів. Принципи – це основоположні начала, засади, які покладені в основу будь-якої діяльності, а отже, визначають поведінку суб'єктів правовідносин у тій чи іншій галузі їхньої діяльності. З урахуванням етимології досліджуваного терміна, він походить від латинського «*princĭpium*» – початок, основа, першоджерело (2, с. 110). Вони поширюються на діяльність усіх суб'єктів права, служать основним орієнтиром усієї правотворчої, правозастосовної і правоохоронної діяльності державних органів (3, с. 96).

Закон України «Про Національну поліцію» у ст. 6-12 визначає ключові